

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

REZOLUCJE

ZGROMADZENIE PARLAMENTARNE EURONEST

REZOLUCJA

w sprawie wzmocnienia procesów demokratycznych: roli partii politycznych, społeczeństwa obywatelskiego, warunków sprzyjających przeprowadzaniu uczciwych wyborów oraz wolnych i pluralistycznych mediów

(2021/C 361/01)

ZGROMADZENIE PARLAMENTARNE EURONEST,

- uwzględniając akt ustanawiający Zgromadzenia Parlamentarne Euronest z dnia 3 maja 2011 r.,
- uwzględniając wspólną deklarację ze szczytu Partnerstwa Wschodniego, który odbył się 24 listopada 2017 r. w Brukseli, a także wcześniejsze deklaracje przyjęte w ramach tego partnerstwa,
- uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Parlamentarnego Euronest z dnia 3 kwietnia 2012 r. w sprawie wzmocnienia społeczeństwa obywatelskiego w państwach Partnerstwa Wschodniego, w tym współpracy pomiędzy rządem a społeczeństwem obywatelskim oraz reform wzmocniających pozycję społeczeństwa obywatelskiego,
- uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Parlamentarnego Euronest z dnia 1 listopada 2017 r. w sprawie wolności i integralności mediów w UE oraz wschodnioeuropejskich krajach partnerskich,
- uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Parlamentarnego Euronest z dnia 19 grudnia 2019 r. w sprawie nadzoru parlamentarnego jako narzędzia wzmocniającego demokrację, rozliczalność i skuteczność instytucji państwowych w krajach Partnerstwa Wschodniego,
- uwzględniając rezolucję Parlamentu Europejskiego z dnia 23 marca 2006 r. w sprawie europejskich partii politycznych,
- uwzględniając rezolucję Parlamentu Europejskiego z dnia 6 kwietnia 2011 r. w sprawie stosowania rozporządzenia (WE) nr 2004/2003 w sprawie przepisów regulujących partie polityczne na poziomie europejskim oraz zasad dotyczących ich finansowania,
- uwzględniając rezolucję Parlamentu Europejskiego z dnia 4 lipca 2013 r. w sprawie usprawnienia organizacji wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2014 r.,
- uwzględniając rezolucję Parlamentu Europejskiego z dnia 11 listopada 2015 r. w sprawie reformy prawa wyborczego Unii Europejskiej,
- uwzględniając rezolucję Parlamentu Europejskiego z dnia 25 października 2016 r. zawierającą zalecenia dla Komisji w sprawie ustanowienia mechanizmu UE na rzecz demokracji, praworządności i praw podstawowych,
- uwzględniając rezolucję Parlamentu Europejskiego z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie Karty praw podstawowych UE: standardy określające wolność mediów w UE,
- uwzględniając rezolucję Parlamentu Europejskiego z dnia 3 maja 2018 r. w sprawie pluralizmu mediów i wolności mediów w Unii Europejskiej,
- uwzględniając rezolucję Parlamentu Europejskiego z dnia 10 października 2019 r. w sprawie ingerencji zewnętrznej w wybory i dezinformacji w krajowych i unijnych procesach demokratycznych,
- uwzględniając rezolucję Parlamentu Europejskiego z dnia 19 kwietnia 2018 r. w sprawie konieczności ustanowienia instrumentu na rzecz wartości europejskich wspierającego organizację społeczeństwa obywatelskiego, które propagują wartości podstawowe w Unii Europejskiej na poziomie lokalnym i krajowym,
- uwzględniając zalecenie Parlamentu Europejskiego z dnia 19 czerwca 2020 r. dla Rady, Komisji i wiceprzewodniczącego Komisji/wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa w sprawie Partnerstwa Wschodniego przed szczytem w czerwcu 2020 r.,

- uwzględniając wspólny dokument roboczy służb Komisji i wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa z dnia 9 czerwca 2017 r. zatytułowany „Partnerstwo Wschodnie – 20 celów na 2020 rok: Kluczowe priorytety i wymierne rezultaty” oraz ich wspólny komunikat z dnia 18 marca 2020 r. zatytułowany „Wzmacnianie odporności – Partnerstwo Wschodnie, które służy wszystkim”,
  - uwzględniając konkluzje Rady z dnia 11 maja 2020 r. w sprawie polityki Partnerstwa Wschodniego po 2020 r.,
  - uwzględniając decyzję Parlamentu Europejskiego z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie powołania, kompetencji, składu liczbowego i długości kadencji Komisji Specjalnej ds. Obcych Ingerencji we Wszystkie Procesy Demokratyczne w Unii Europejskiej, w tym Dezinformacji,
  - uwzględniając układy o stowarzyszeniu między UE a Gruzją, Mołdawią i Ukrainą,
  - uwzględniając Kompleksową i wzmocnioną umowę o partnerstwie między Unią Europejską z jednej strony a Republiką Armenii z drugiej strony, która w pełni weszła w życie dnia 1 marca 2021 r.,
  - uwzględniając odpowiednie rezolucje Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, w tym rezolucję z 2007 r. w sprawie kodeksu dobrych praktyk w zakresie partii politycznych, rezolucję z 2020 r. w sprawie zagrożeń dla wolności mediów i bezpieczeństwa dziennikarzy oraz rezolucję z 2020 r. w sprawie wyznaczenia minimalnych standardów systemów wyborczych jako podstawy wolnych i uczciwych wyborów,
- A. mając na uwadze, że wzmocnienie procesów demokratycznych nadal stanowi zasadniczy cel współpracy między UE a krajami Partnerstwa Wschodniego;
  - B. mając na uwadze, że demokracja, praworządność i prawa podstawowe mają ogromne znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania instytucji państwowych, partii politycznych, społeczeństwa obywatelskiego i mediów na szczeblu krajowym i transgranicznym;
  - C. mając na uwadze, że w dążeniu do rozwiązywania trudności napotykanym przez instytucje demokratyczne bezwzględnie niezbędne jest opracowanie rozwiązań, które umożliwią stawienie czoła przyszłym wyzwaniom będącym następstwem kryzysu związanego z pandemią COVID-19; należy podkreślić, że wszystkie przyjęte środki powinny być jasne, niezbędne i ściśle proporcjonalne, w szczególności w odniesieniu do restrykcji i ograniczeń podstawowych wolności, które mogą mieć poważny wpływ na życie polityczne, wybory, społeczeństwo obywatelskie oraz media;
  - D. mając na uwadze, że do promowania i ochrony równych praw oraz prawa do udziału w życiu politycznym dla wszystkich niezbędny jest rozwój włączających i odpornych społeczeństw, w których każdy może wyrazić swoją opinię;
  - E. mając na uwadze, że swobodna i niezależna praca opozycji, organizacji społeczeństwa obywatelskiego i mediów jest podstawą demokratycznego społeczeństwa opartego na praworządności; mając na uwadze, że partie polityczne, społeczeństwo obywatelskie, warunki sprzyjające przeprowadzaniu uczciwych wyborów oraz wolne i pluralistyczne media stanowią niezbędne elementy składowe procesu demokratycznego;
  - F. mając na uwadze, że dla zapewnienia większej widoczności wartości i zasad demokratycznych oraz wzmocnienia rozliczalności, przejrzystości i dostępu do informacji konieczne są odpowiednie starania państw członkowskich UE i krajów Partnerstwa Wschodniego, w tym ich organów na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, a także instytucji i agencji;
  - G. mając na uwadze kluczowe znaczenie wzmocnienia uprawnień ustawodawczych krajów Partnerstwa Wschodniego w celu stworzenia efektywnego modelu przejrzystości finansowej partii politycznych, solidnych zasad prowadzenia kampanii wyborczych oraz dalszego rozwoju niezależnych mediów publicznych, a także zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego w procesy demokratyczne, oraz konieczność ich dalszego wspierania przez Unię Europejską i ich poszanowania przez państwa członkowskie;
  - H. mając na uwadze, że utrzymanie równowagi systemów politycznych krajów Partnerstwa Wschodniego i państw członkowskich UE za pomocą odpowiednich mechanizmów kontroli i równowagi między różnymi instytucjami może wzmocnić zdolność państw do skutecznego reagowania, w drodze wzmocnionej współpracy na szczeblu międzynarodowym i europejskim, w tym wymiany najlepszych praktyk i metod, ponieważ żadne z naszych społeczeństw nie jest odporne na obecne wspólne wyzwania, takie jak pandemia, kryzysy migracyjne, dezinformacja lub tendencje nieliberalne;
  - I. mając na uwadze, że należy wzmocnić pogłębienie współpracy organizacji regionalnych i międzynarodowych, takich jak Rada Europy, Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie i Organizacja Narodów Zjednoczonych, aby stworzyć nowe synergie, zapobiegać możliwym deficytom demokratycznym i stawić czoła obecnym i pojawiającym się wyzwaniom, takim jak pandemia COVID-19;

- J. mając na uwadze, że wzmocnienie uczestnictwa w życiu demokratycznym za pośrednictwem partii politycznych w oparciu o szeroki udział i jasne programy polityczne, instytucjonalne mechanizmy na rzecz angażowania społeczeństwa obywatelskiego, niezależne i odpowiedzialne media oraz stabilne ramy wyborcze może przyczynić się do wdrażania jeszcze bardziej oddolnych modeli zarządzania i poprawy ich jakości, wzmacniając odporność instytucji i procesów demokratycznych, w tym wobec ingerencji zewnętrznej;
- K. mając na uwadze, że procesy o podłożu politycznym wobec przedstawicieli opozycji, które niestety są od dawna stosowaną praktyką w niektórych krajach Partnerstwa Wschodniego, pozwalają wątpić w niezależność wymiaru sprawiedliwości od ingerencji politycznej, a zatem osłabiają proces demokratyczny;
- L. mając na uwadze, że silna zależność finansowa niektórych partii politycznych w krajach Partnerstwa Wschodniego od dużych grup przemysłowych lub oligarchów podkreśla potrzebę istnienia bardziej szczegółowego ustawodawstwa dotyczącego składek członkowskich, dostępu do finansowania ze środków publicznych i finansowania kampanii, aby uniemożliwić wpływ środków pochodzących z korupcyjnej działalności przestępczej na procesy demokratyczne;
- M. mając na uwadze istnienie negatywnych tendencji związanych z monopolizacją władzy w niektórych państwach członkowskich UE, co budzi obawy dotyczące utrzymania i wzmocnienia instytucji demokratycznych, rozdziału władzy, stosowania zasady mechanizmów kontroli i równowagi, niezależności wymiaru sprawiedliwości i mediów oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego;
- N. mając na uwadze, że w celu zwalczania dezinformacji niezbędny jest dostęp do wiarygodnych źródeł aktualnych informacji oraz konieczne jest promowanie rzetelnych źródeł w celu zmniejszenia widoczności fałszywych lub wprowadzających w błąd treści oraz usuwania treści szkodliwych i niezgodnych z prawem;
- O. mając na uwadze ingerencję Federacji Rosyjskiej w procesy demokratyczne państw członkowskich UE i krajów Partnerstwa Wschodniego, zarówno w sposób bezpośredni, jak i za pośrednictwem popleczników z kręgów biznesowych, medialnych lub politycznych, co zagraża suwerenności, niezależności i bezpieczeństwu tych państw;
- P. mając na uwadze, że Federacja Rosyjska w dalszym ciągu dopuszcza się rażących naruszeń suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy i Gruzji, osłabiając stan bezpieczeństwa, sytuację humanitarną i sytuację w dziedzinie praw człowieka oraz łamiąc podstawowe zasady i normy prawa międzynarodowego w okupowanych regionach Gruzji – Abchazji i Regionie Cchinwali/Osetii Południowej, a także w bezprawnie okupowanej Republice Autonomicznej Krymu, mieście Sewastopol i na określonych obszarach Ukrainy w regionie Doniecka i Ługańska;
- Q. mając na uwadze, że należy potępić utrzymującą się okupację oraz kroki podjęte w kierunku faktycznej aneksji gruzińskich regionów Abchazji i Regionu Cchinwali/Osetii Południowej, a także próby aneksji Republiki Autonomicznej Krymu oraz trwającą agresję zbrojną Federacji Rosyjskiej na wschodzie Ukrainy, wzywając społeczność międzynarodową do intensyfikacji wysiłków na rzecz przywrócenia suwerenności i integralności terytorialnej Gruzji i Ukrainy w ramach ich uznanych przez społeczność międzynarodową granic;
- R. mając na uwadze, że ochrona wolności na szczeblu wewnętrznym i budowanie wsparcia na rzecz polityki zagranicznej chroniącej podstawowe wartości i prawa za granicą mają zasadnicze znaczenie dla wspierania lepszego zrozumienia zasad demokratycznych przez społeczeństwo, w szczególności wśród młodzieży;
- S. mając na uwadze, że wybory przeprowadzone dnia 9 sierpnia 2020 r. na Białorusi zostały uznane przez wielu białoruskich obywateli i przedstawicieli białoruskiego społeczeństwa obywatelskiego oraz przez podmioty międzynarodowe za „sfalszowane”;
- T. mając na uwadze protesty potępiające oficjalne wyniki wyborów na Białorusi organizowane w całym kraju;

Rola partii politycznych

1. zauważa, że partie polityczne odgrywają istotną rolę na wszystkich szczeblach społeczeństwa, gdyż łączą interesy i opinie, formułują polityczne rozwiązania na problemy polityczne i wyzwania społeczne oraz włączają je do systemu politycznego za pośrednictwem wybranych przedstawicieli, wspierając w ten sposób prawdziwe uczestnictwo wszystkich obywateli i narodowości stale zamieszkujących dany kraj nie tylko w okresie wyborów, ale również we wszystkich innych aspektach życia politycznego; w tym kontekście podkreśla, że należy rozwiązać problem niestabilności środowiska politycznego w większości krajów Partnerstwa Wschodniego przez wzmocnienie roli partii politycznych, aby ugruntować standardy demokratyczne i budować zaufanie obywateli do instytucji państwowych i procesów demokratycznych;

2. wzywa parlamenty narodowe do wzmocnienia niezależnego i bezstronnego sądownictwa oraz do przyjęcia ustawodawstwa sprzyjającego przejrzystemu finansowaniu partii politycznych, w szczególności przez ustanowienie odpowiedzialności prawnej partii politycznych za przyjmowanie darowizn od nieznanych lub przestępczych źródeł lub źródeł, które dążą do zakłócenia i podważenia demokracji, popierają terroryzm lub zachęcają do wojny i konfliktów wewnętrznych, oraz przez ułatwienie identyfikacji płatnej reklamy politycznej i organizacji odpowiedzialnej za jej zamieszczenie; podkreśla, że korupcja polityczna niszczy zaufanie obywateli do instytucji państwowych, wybranych przedstawicieli i podmiotów politycznych, a w ostatecznym rozrachunku doprowadzi do erozji demokratycznych mechanizmów kontroli i równowagi;
3. wzywa partie polityczne do dalszego zwiększania wewnątrzpartyjnej demokracji i przestrzegania zasady równouprawnienia płci oraz zachęca je do poprawy różnorodności w celu lepszej reprezentacji społeczeństw, którym służą, na przykład przez zapewnienie lepszej reprezentacji kobiet i mniejszości na listach wyborczych oraz wśród posłów wyłonionych w wyborach;
4. wzywa organy krajowe do karania wszelkich form kupowania głosów oraz wykorzystywania zasobów administracyjnych do prowadzenia kampanii wyborczych; należy wdrożyć odpowiednie sankcje odstrasżające, w tym ograniczyć dostęp kampanii sprawcy do finansowania przez państwo; należy wdrożyć odpowiednie środki w celu przeciwdziałania wszelkim formom mowy nienawiści, podżeganiu do przemocy, fałszywym informacjom i przekazywaniu informacji wprowadzających w błąd dla osiągnięcia politycznych korzyści;
5. wzywa parlamenty narodowe do przyjęcia ustawodawstwa w sprawie zagwarantowania praw partii opozycyjnych oraz ich grup politycznych reprezentowanych w parlamencie i samorządach lokalnych w celu monitorowania deklarowanych intencji i działań podejmowanych przez organy wykonawcze; uważa, że przyczyni się to do zapewnienia przejrzystości podejmowanych decyzji i poprawy nadzoru nad przestrzeganiem praworządności i wydatkami publicznymi, co ma istotne znaczenie dla zapewnienia wysokiej jakości debaty politycznej oraz usług publicznych świadczonych przez rząd, a także przyczyni się do zapewnienia odpowiedniej roli opozycji, w tym prawa do wyrażania poglądów i stanowisk politycznych;
6. wyraża poważne zaniepokojenie z powodu przypadków postępowań sądowych o podłożu politycznym wobec przywódców i członków partii opozycyjnych oraz osób, które nie zgadzają się ze stanowiskiem rządu w krajach Partnerstwa Wschodniego; wzywa rządy do powstrzymania się od wykorzystywania podległych im struktur lub wspomnianych spraw sądowych o podłożu politycznym oraz do wdrożenia najwyższych standardów praworządności, zwłaszcza w odniesieniu do niezależności sądów i prawa do rzetelnego procesu sądowego;
7. wzywa wszystkich przedstawicieli partii politycznych do zapewnienia, aby podmioty polityczne nie doświadczały nękania, przez wzajemne traktowanie, również oponentów, w sposób uczciwy i pełen szacunku, oraz do ochrony wolności wypowiedzi, zrzeszania się i zgromadzeń, w tym prawa do pokojowych demonstracji, w celu wspierania merytorycznej debaty politycznej i zwiększenia zaufania obywateli do procesów demokratycznych;
8. wzywa Komisję Europejską do zapewnienia wsparcia technicznego w celu wzmocnienia parlamentarnej kontroli we wszystkich krajach Partnerstwa Wschodniego i państwach członkowskich UE, aby zmniejszyć istniejące luki w mechanizmach skutecznego reagowania;
9. wzywa władze krajów Partnerstwa Wschodniego do stworzenia odpowiednich warunków dla społeczeństwa obywatelskiego, klas średnich oraz małych i średnich przedsiębiorstw, umożliwiając im większe zaangażowanie w sprawy polityczne; uznaje znaczenie obywatelskiej kontroli przestrzegania i wdrażania zasad i wartości demokratycznych oraz identyfikowania i zgłaszania praktyk korupcyjnych, nadużyć finansowych i konfliktów interesów w celu zmniejszenia roli oligarchów w życiu politycznym; wzywa partie polityczne do priorytetowego traktowania wysiłków na rzecz opracowania kompleksowych programów politycznych i reprezentacji szerokich interesów społeczeństwa jako całości;
10. zachęca wszystkie partie polityczne do zaangażowania w opracowanie nowych form wielopartyjności i współpracy w celu określenia strategicznych celów danego kraju i regionu; podkreśla, że różnorodność ideologii i opinii politycznych ma kluczowe znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania parlamentu reprezentującego wszystkich obywateli i działającego na ich rzecz;

11. wzywa partie polityczne do opracowania jasnych programów obejmujących konkretne agendy polityczne; podkreśla, że wzmocnienie kultury politycznej w społeczeństwie jest możliwe wyłącznie dzięki wdrażaniu przejrzystych decyzji politycznych, edukacji politycznej w szkołach i na uniwersytetach oraz w drodze zwalczania populizmu i radykalizmu;
12. zachęca partie polityczne do wykorzystywania cyfryzacji do bezpośredniej komunikacji ze społeczeństwem i rozwiązania problemu zmniejszającej się liczby członków, gdyż istnieje pilna potrzeba dostosowania do nowych innowacji cyfrowych, które mogą pomóc partiom politycznym w osiągnięciu założonych celów;
13. podkreśla, że ze względu na ograniczenia związane z nakazem izolacji prowadzenie kampanii w trakcie procesów wyborczych w warunkach nierównego dostępu do wyborców i zasobów medialnych (jako głównych źródeł rozpowszechniania informacji i komunikacji z wyborcami) oraz za pośrednictwem mediów społecznościowych może stanowić duże wyzwanie;
14. potępia nadużycia wpływu partii politycznych na media w celu osiągnięcia własnych politycznych korzyści i zachęca je do wsparcia wolnego i niezależnego środowiska medialnego w UE i w ramach Partnerstwa Wschodniego; potępia instrumentalizację mediów publicznych, finansowanych z pieniędzy podatników, przez partie polityczne sprawujące władzę w celu osiągnięcia własnych korzyści politycznych oraz wzywa do odpowiedniego niezależnego nadzoru ze strony organów ds. regulacji mediów;
15. potępia nadużywanie mediów społecznościowych przez partie polityczne w celu tworzenia fałszywych kont, próbując podawać się za rywali politycznych, podmioty opiniotwórcze, grupy aktywistów i podmioty medialne oraz dokonywać ataków na oponentów politycznych i organizacje społeczeństwa obywatelskiego;

Rola społeczeństwa obywatelskiego

16. podkreśla znaczenie dynamicznego społeczeństwa obywatelskiego jako wskaźnika stanu demokracji; wzywa do stworzenia mechanizmów zapewniających odpowiednie uczestnictwo społeczeństwa obywatelskiego w procesie demokratycznym, na przykład w drodze konsultacji publicznych, parlamentarnych wysłuchań ekspertów itp.; wzywa partie polityczne do wspierania społeczeństwa obywatelskiego i otwartej współpracy z nim we wszelkich aspektach działalności w imieniu obywateli w celu uwzględnienia różnych opinii, wzmocnienia wewnętrznej kontroli reform demokratycznych i zwiększenia ich przejrzystości i zrównoważonego charakteru;
17. podkreśla, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego w niektórych krajach Partnerstwa Wschodniego nadal stoją w obliczu wyzwań, w szczególności w odniesieniu do dostępu do finansowania, ingerencji państwa lub braku cyfryzacji;
18. ponownie podkreśla, że żywa demokracja potrzebuje dynamicznego społeczeństwa obywatelskiego i niezależnych mediów, które mogą działać w bezpiecznym środowisku i zapewniać należyte nadzorowanie instytucji publicznych prowadzące do niezbędnej kontroli i równowagi w demokratycznym społeczeństwie; wzywa UE i jej wschodnich partnerów do przeciwdziałania kurczeniu się przestrzeni dla społeczeństwa obywatelskiego i niezależnych mediów, zapewnienia im możliwości prowadzenia działalności bez jakichkolwiek ograniczeń oraz przyjęcia odpowiedzialności za stworzenie warunków sprzyjających działalności organizacji społeczeństwa obywatelskiego;
19. potępia publiczne ataki ze strony urzędników i polityków na organizacje społeczeństwa obywatelskiego, działaczy i obrońców praw człowieka przez propagowanie kłamstw, teorii spiskowych, demonizowanie lub inne formy dyskredytacji; w związku z tym wszelkie próby ograniczenia działalności grup społeczeństwa obywatelskiego za pomocą środków prawnych w oparciu o taką nieliberalną narrację stanowią atak na podstawowe wolności demokratyczne;
20. wzywa UE do dostosowania i przedstawienia jasnego i zorganizowanego systemu przyznawania dotacji na rzecz organizacji pozarządowych, w tym odnowionego mechanizmu oceny przez delegatury Unii i grupy ekspertów oraz mechanizmu na rzecz szerokiego udziału różnych organizacji, nadając priorytet organizacjom pozarządowym działającym w obszarze standardów demokratycznych, aby uniknąć w ten sposób przyznawania dotacji na rzecz GONGO (organizacji pozarządowych powołanych i finansowanych przez rządy drogą nieformalną), a także organizacjom pozarządowym działającym na rzecz przeciwdziałania negatywnym skutkom pandemii COVID-19;

21. wzywa rządy do powstrzymania się od nadużywania pandemii COVID-19 i reakcji na pandemię jako wymówki służącej uciszaniu krytycznych głosów, tłumieniu opozycji lub innym działaniom skutkującym pogorszeniem standardów demokratycznych;
22. wzywa UE i jej wschodnich partnerów do stworzenia konkretnych mechanizmów włączających, aby współpraca i konsultacje ze społeczeństwem obywatelskim, w tym organizacjami na rzecz praw mniejszości i praw kobiet oraz obrońcami praw człowieka, stały się stałym elementem prac ich instytucji;
23. wzywa darczyńców, aby nie wstrzymywali wsparcia na rzecz organizacji pozarządowych w krajach Partnerstwa Wschodniego ze względu na kryzys gospodarczy mogący nastąpić w wyniku pandemii COVID-19, stawiając zamiast tego na długoterminowe trwałe finansowanie organizacji społeczeństwa obywatelskiego; zachęca do uproszczenia metod składania wniosków i wymogów dotyczących przyznawania dotacji, aby zapewnić możliwość uzyskania wsparcia finansowego nie tylko dużym, doświadczonym organizacjom, ale również mniejszym organizacjom pozarządowym na szczeblu regionalnym;
24. zachęca do mobilizacji środków finansowych w celu wsparcia lokalnych, regionalnych i międzynarodowych sieci organizacji pozarządowych, aby ułatwić ich współpracę, ponieważ umożliwi im to lepsze wyszukiwanie dobrych przykładów ustawodawczych zapewniających obywatelom pewność prawa w wymiarze społecznym, ekonomicznym i politycznym; podkreśla, że organizacje pozarządowe odegrają również zasadniczą rolę w kształtowaniu tych kwestii, które bezpośrednio przekładają się na nieprzestrzeganie praworządności, łamanie wolności wypowiedzi, dezinformację i nadużycia;
25. podkreśla potrzebę przejrzystej pomocy państwa w celu identyfikowania i wspierania oddolnych ruchów i organizacji, aby promować przemiany społeczne, poprawę ogólnego dobrostanu i bardziej włączające, równe i zrównoważone społeczeństwa;
26. wzywa UE i kraje Partnerstwa Wschodniego do zwiększenia wsparcia organów lokalnych, aby zapewnić zrównoważone uczestnictwo i reprezentację obywateli w procesie podejmowania decyzji w okresie obowiązywania obostrzeń związanych z nakazem izolacji, w szczególności przez wykorzystywanie platform internetowych i wirtualnych sposobów przeprowadzania konsultacji, opracowanie strategii sprzyjającej zaangażowaniu i zastosowanie odpowiednich metod dialogu, dotarcie do wszystkich zainteresowanych stron i grup społecznych, a w szczególności wsłuchanie się w ich głos, spostrzeżenia i innowacyjne pomysły; jednocześnie podkreśla znaczenie niewykorzystywania organów lokalnych i ich zasobów w okresie przed- i powyborczym w celu wywierania nacisku na obywateli z korzyścią dla partii aktualnie sprawującej władzę;
27. zachęca unijne instytucje do stosowania obecnych lub przyszłych programów UE poświęconych europejskim wartościom, w tym programu „Prawa i wartości”, nie tylko do państw członkowskich UE, ale również krajów Partnerstwa Wschodniego i organizacji pozarządowych, przez opracowywanie i promowanie możliwych metod współpracy między odpowiednikami w UE i krajach sąsiadujących;
28. podkreśla znaczenie wolności mediów, która powinna obejmować równy dostęp wszystkich podmiotów politycznych do mediów, niezależność redakcyjną, pluralistyczne, bezstronne i niedyskryminacyjne przedstawianie poglądów politycznych w programach nadawców prywatnych, a zwłaszcza publicznych, oraz przejrzystość w dziedzinie własności mediów;

Rola wolnych i pluralistycznych mediów

29. podkreśla potrzebę podnoszenia świadomości w celu rozwoju krytycznej umiejętności korzystania z mediów i informacji, która ma nieodzowne znaczenie dla wszystkich obywateli, w tym osób należących do mniejszości narodowych, aby potrafili funkcjonować w coraz bardziej złożonym środowisku medialnym, w celu uniemożliwienia manipulacji sposobem postrzegania faktów i wydarzeń oraz zapewnienia zrozumienia źródeł wiadomości, z których czerpią wiedzę, sposobu ich opracowania, związanych z tym interesów, sił wydawniczych, technologicznych i innych biorących udział w filtrowaniu informacji;

30. wzywa rządy i parlamenty narodowe do stworzenia i utrzymania bezpiecznego środowiska dla dziennikarzy i innych podmiotów medialnych, w tym dziennikarzy zagranicznych, dążąc do zapobiegania wszelkiemu niewłaściwemu wykorzystywaniu różnych przepisów mogących mieć wpływ na wolność mediów – w tym przepisów o zniesławieniu, zwalczaniu terroryzmu, bezpieczeństwie narodowym, porządku publicznym, mowie nienawiści, bluźnierstwie lub praw pamięci – które zbyt często są stosowane do zastraszania i uciszania dziennikarzy; podkreśla znaczenie przyjęcia podejścia uwzględniającego kwestię płci przy rozważaniu stosowania środków służących zapewnieniu bezpieczeństwa dziennikarzy;
31. zdecydowanie potępia wszelkie formy nacisku stosowane w celach politycznych do uciszania krytycznych mediów lub niezależnych dziennikarzy, zwłaszcza przemoc, ściganie karne oraz wszelkie inne formy zastraszania; wyraża zaniepokojenie z powodu zagrożeń dla wolności i pluralizmu mediów ze strony niektórych polityków, oligarchów i ich kumotrów w postaci wykupu mediów komercyjnych i przejmowania mediów publicznych w celu ich wykorzystywania do realizacji własnych interesów;
32. wzywa rządy do zwiększenia przejrzystości i zapewnienia odpowiedniego dostępu do informacji użyteczności publicznej, w szczególności organizacji medialnych i strażniczych, w tym przez publikowanie informacji użyteczności publicznej; potępia wysiłki podejmowane przez rządy w celu nadmiernego ograniczania dostępu do informacji dotyczących kwestii istotnych dla opinii publicznej przez stosowanie nieuzasadnionych barier administracyjnych;
33. wzywa kraje Partnerstwa Wschodniego do przeprowadzenia dokładnych i przejrzystych dochodzeń w sprawie ataków fizycznych na dziennikarzy i pracowników mediów, wymierzonych w nich gróźb i nękania w sieci, oraz do zapewnienia bezpiecznego środowiska pracy dla dziennikarzy i pracowników mediów relacjonujących wydarzenia ze stref objętych konfliktem, protestów publicznych i w okresie wyborczym;
34. bezwzględnie potępia przypadki uprowadzeń i aresztowań dziennikarzy i pracowników mediów o podłożu politycznym oraz wzywa do natychmiastowego i bezwarunkowego uwolnienia wszystkich niesłusznie aresztowanych dziennikarzy i pracowników mediów w krajach Partnerstwa Wschodniego;
35. wzywa UE i jej wschodnich partnerów do zwiększenia wsparcia, w tym pod względem finansowym, na rzecz wolnych i niezależnych mediów będących podstawą świadomej debaty publicznej i pluralistycznych społeczeństw w obliczu narastających wyzwań i problemów związanych z finansowaniem;
36. wzywa krajowe organy regulacyjne do zapewnienia pełnej przejrzystości prywatnych i publicznych przedsiębiorstw w odniesieniu do wykorzystywania algorytmów, sztucznej inteligencji i zautomatyzowanego podejmowania decyzji, które nie powinny być wykorzystywane do manipulowania opinią publiczną, a także do zapewnienia pełnej przejrzystości w dziedzinie własności mediów prywatnych i zwiększenia wymogów dotyczących przejrzystości w odniesieniu do mediów będących własnością zagranicznych podmiotów państwowych;
37. zaleca, aby Komisja stworzyła i wsparła klaster medialny Partnerstwa Wschodniego w oparciu o innowacje i zrównoważony rozwój; uważa, że klaster ten umożliwiłby wzmocnienie ponadnarodowej przestrzeni informacyjnej oraz koprodukcji między podmiotami medialnymi z UE i krajów Partnerstwa Wschodniego, aby uwydatnić ich różnorodność i promować wysoką jakość, w szczególności w usługach nadawców publicznych;
38. zauważa, że państwa powinny opracować swoją politykę i strategię cyfrową zgodnie z podejściem opartym na prawach człowieka, w sposób w pełni zgodny z odpowiednimi postanowieniami Karty praw podstawowych Unii Europejskiej oraz EKPC;

Rola warunków sprzyjających przeprowadzaniu uczciwych wyborów

39. potwierdza, że przeprowadzanie uczciwych, równych i przejrzystych wyborów w tajnym głosowaniu w oparciu o demokratyczne zasady i w pełnym poszanowaniu czynnego i biernego prawa wyborczego obywateli nadal stanowi główny warunek demokratycznej reprezentacji oraz dobrych i skutecznych rządów; wzywa podmioty polityczne do omówienia i przyjęcia reform wyborczych w oparciu o ponadpartyjne wsparcie i konsultacje ze społeczeństwem obywatelskim, aby osiągnąć możliwie najszerze poparcie; wzywa państwa członkowskie UE i kraje Partnerstwa Wschodniego do poprawy systemów oddawania i liczenia głosów;

40. podkreśla znaczenie silnych parlamentów, zwłaszcza w demokracjach przechodzących proces konsolidacji, aby uniknąć pokusy wysoce scentralizowanych systemów prezydenckich, które ostatecznie dryfują w kierunku tendencji autorytarnych;
41. wzywa wszystkie kraje Partnerstwa Wschodniego do wdrożenia niezrealizowanych zaleceń OBWE/ODIHR i Komisji Weneckiej oraz wyeliminowania niedociągnięć stwierdzonych w ramach wyborczych lub w przygotowywaniu i organizacji wyborów, między innymi w odniesieniu do finansowania kampanii wyborczych, reprezentacji opozycji w administracji wyborczej, rozstrzygnięcia sporów;
42. z zadowoleniem przyjmuje mianowanie Christiana Danielssona jako osobistego wysłannika przewodniczącego Rady Europejskiej, Charlesa Michela, do zaangażowania w dialog w Gruzji, którego mediatorem jest UE, i wzywa wszystkie siły polityczne w Gruzji do odłożenia na bok partyjnych interesów na rzecz przyszłości Gruzji, podjęcia konstruktywnych działań w kierunku rozwiązania kryzysu w duchu kompromisu i pojednania oraz powstrzymania się od dalszego podsycania już burzliwego klimatu politycznego;
43. zdecydowanie potępia wadliwe wybory na Białorusi z 2020 r., a w szczególności represje władz wobec własnych obywateli korzystających z prawa do pokojowych demonstracji;
44. ponawia żądanie UE dotyczące poszanowania suwerenności i integralności terytorialnej Mołdawii, podkreślając, że bezwarunkowe wycofanie rosyjskich wojsk, pojazdów bojowych i amunicji z terytoriów Republiki Mołdawii stanowi jedyną gwarancję pokojowego rozstrzygnięcia konfliktu; podkreśla, że jednostronnych ustępstw, o które zawnioskowali mediatorzy i obserwatorzy rozmów w układzie 5 + 2, nie można dokonać kosztem wolności i swobód konstytucyjnych demokratycznych obywateli Mołdawii; uznaje, że obywatele Mołdawii muszą mieć możliwość korzystania z prawa do życia w kraju chronionym przed głęboko zakorzenionymi zagrożeniami dla bezpieczeństwa i obronności oraz zagrożeniami hybrydowymi, swobodnego poruszania się po terytorium Mołdawii, ochrony przed bezprawnymi przeszukaniem lub uznaniowym aresztowaniem przez nieuznawane struktury separatystycznych organów w Tyraspolu, którym to kwestiom należy nadać priorytet w porównaniu z innymi elementami rozwiązania konfliktu;
45. popiera decyzje UE i wielu państw europejskich dotyczące nieuznawania wyników wyborów ogłoszonych przez Centralną Komisję Wyborczą Białorusi i nieuznawania Aleksandra Łukaszenki jako prawowitego prezydenta kraju po wygaśnięciu jego kadencji;
46. wzywa Komisję Europejską, Radę Unii Europejskiej i Radę Europejską do promowania ambitnej wizji przyszłości Partnerstwa Wschodniego, z uwzględnieniem woli stowarzyszonych partnerów, w tym Republiki Mołdawii, w celu dalszego rozwoju wzmocnionej współpracy z UE zgodnie z aspiracjami tych krajów w kwestii integracji europejskiej;
47. podkreśla potrzebę lepszego uregulowania kampanii wyborczych prowadzonych w formacie cyfrowym i w oparciu o dane w mediach społecznościowych na podstawie segmentacji i profilowania użytkowników, w szczególności reklam wyświetlanych w platformach tylko określonym grupom odbiorców, ukierunkowanych na potencjalnych wyborców, aby zapewnić przejrzystość oraz ochronę danych;
48. wyraża głębokie zaniepokojenie z powodu trwającej obcej ingerencji w suwerenny proces wyborczy, której celem jest wpływanie na debatę publiczną i preferencje wyborców; uważa, że w związku z tym istnieje potrzeba opracowania odpowiednich środków zapobiegawczych; w związku z tym wzywa do wzmocnienia wysiłków instytucji europejskich, państw członkowskich i krajów Partnerstwa Wschodniego na rzecz zwalczania umyślnie zorganizowanych kampanii dezinformacyjnych i cyberataków, często dokonywanych bezpośrednio przez państwa trzecie lub pośrednio wspieranych przez ich władze; w tym kontekście zwraca uwagę na niedawne kampanie dezinformacyjne wspierane przez Rosję i Chiny w odniesieniu do przyczyn i skutków pandemii COVID-19;
49. wzywa parlamenty narodowe do powstrzymania się od przyjmowania zmian w ustawodawstwie wyborczym na mniej niż rok przed wyborami lub do wprowadzania takich zmian wyłącznie w sytuacjach krytycznych, na podstawie szerokiego konsensusu między wszystkimi podmiotami politycznymi i w społeczeństwie;

50. zgodnie z celem UE dotyczącym współpracy na rzecz rozwoju ze wszystkimi zainteresowanymi i stowarzyszonymi partnerami, jak wskazano w Europejskim konsensusie w sprawie rozwoju i Programie działań na rzecz zmian z 2015 r., oraz zakładając, że przybliżenie unijnych programów, polityki i standardów Mołdawii wpłynie na jakość demokracji uczestniczącej i praworządności, prawa człowieka i podstawowe wolności, dobre rządy, funkcjonującą gospodarkę rynkową i zrównoważony rozwój, Unia Europejska rozważy zaproszenie Mołdawii do dołączenia do nowych obszarów i priorytetów politycznych, takich jak unijna polityka rozwoju obszarów wiejskich i program finansowania LEADER;
  51. wzywa rządy i władze do wspierania reform ordynacji wyborczej, aby zagwarantować wolne, uczciwe i przejrzyste wybory odbywające się w duchu zdrowej rywalizacji, a także pełną zgodność procesów wyborczych, zwłaszcza w kwestii przyjmowania poprawek legislacyjnych do ustaw wyborczych i zasad finansowania partii, ze standardami międzynarodowymi, zaleceniami Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) oraz opiniami Komisji Weneckiej;
  52. z zadowoleniem przyjmuje regularne niezależne międzynarodowe misje obserwacji wyborów w krajach Partnerstwa Wschodniego w celu wspierania procesu wzmocnienia instytucji, procesów wyborczych i demokratycznej rozliczalności;
  53. zauważa, że decyzje dotyczące przeprowadzenia lub przełożenia wyborów lub referendów w stanie pandemii należy podejmować wyłącznie po dokonaniu starannej oceny zalet i wad obu przypadków oraz po konsultacji z poszczególnymi zainteresowanymi stronami procesu wyborczego, a także z organami odpowiedzialnymi za zapewnienie zdrowia publicznego i bezpieczeństwa;
  54. zdecydowanie potępia bezprawne głosowanie i tzw. wybory zorganizowane przez Federację Rosyjską na tymczasowo okupowanych terytoriach Ukrainy oraz Gruzji i Mołdawii i wzywa wszystkie instytucje międzynarodowe i instytucje Unii Europejskiej oraz jej państwa członkowskie do powstrzymania się od wszelkiego uznania legalności głosowania, referendów i „wybranych” osób na terytorium Krymu, w regionie Ługańska i Doniecka oraz w gruzińskich regionach Abchazji i Regionie Cchinwali/Osetii Południowej; uznaje, że obywatele Mołdawii muszą mieć możliwość korzystania z prawa do swobodnego poruszania się po swoim kraju, bez bezprawnych ograniczeń kontrolnych, oraz życia wolnego od zagrożeń dla własnego życia, ochrony przed bezprawnymi przeszukaniem lub uznaniowym aresztowaniem przez nieuznawane struktury separatystycznych organów w Tyraspolu, którym to kwestiom należy nadać priorytet w porównaniu z innymi elementami rozwiązywania konfliktu;
  55. zobowiązuje swoich współprzewodniczących do przekazania niniejszej rezolucji Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, wiceprzewodniczącemu Komisji/wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, komisarzowi do spraw sąsiedztwa i rozszerzenia oraz rządów i parlamentom państw członkowskich UE i krajów Partnerstwa Wschodniego.
-